

Αθήνα, 8 Σεπτεμβρίου 2023

Ερώτηση

Προς τους κ.κ. Υπουργούς
Περιβάλλοντος και Ενέργειας
Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών

Θέμα: Η αξιοποίηση και η απορρόφηση των κονδυλίων του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και των ευρωπαϊκών πόρων του Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης 2021-2027

Η Κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ ήταν η πρώτη κυβέρνηση στην Ευρώπη που θέσπισε Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης το 2018 με τον ν. 4585/2018, αποδεχόμενη την πρόταση των τοπικών αρχών (5 λιγνιτικών δήμων) και της κοινωνίας των πολιτών, προκειμένου η τοπική κοινωνία να συμμετέχει ενεργά σε μια δίκαιη μετάβαση.

Το 2018 θεσπίστηκε λοιπόν ότι, μέρος των εσόδων από τη δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου θα αφορά αποκλειστικά τη Δίκαιη Μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών. Το ποσό καθορίστηκε με σχετική ΚΥΑ των Υπουργών του ΣΥΡΙΖΑ τον Απρίλιο του 2019 στο 6% των εσόδων του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ) για το έτος 2018. Για το έτος 2019 οι πόροι διατηρήθηκαν στο 6%. Για το 2020 η ΝΔ μείωσε το ποσοστό στο 1%, για το 2021 το ποσοστό αυξήθηκε στο 4.5%, πολύ μικρότερο από τις υποσχέσεις κυβερνητικών και περιφερειακών – τοπικών στελεχών της ΝΔ που άφηναν να εννοηθεί ότι το ποσοστό θα φτάσει στο 8%. Για το 2022 το ποσοστό ξεκίνησε στο 4.5%, αλλά μειώθηκε δυο φορές μέσα στο χρόνο. Το 4,5% έγινε 3,5% και στη συνέχεια μειώθηκε στο 1,125%. Για το 2023 το ποσοστό αυτό προς το παρόν έχει παραμείνει στο 1,125%.

Το σχέδιο του ΣΥΡΙΖΑ προέβλεπε απολιγνιτοποίηση σε ορίζοντα 15ετίας, με αντικατάσταση του λιγνίτη από ΑΠΕ, και το οποίο ήταν σε πλήρη συμμόρφωση με τους τότε ευρωπαϊκούς περιβαλλοντικούς στόχους και με σεβασμό στις λιγνιτικές περιοχές, ως αντιστάθμισμα για την μακροχρόνια προσφορά τους στην ανάπτυξη της χώρας. Προέβλεπε δηλαδή ομαλή και κοινωνικά δίκαιη μετάβαση και είχε προβλέψει εθνικούς πόρους για το σκοπό αυτό. Προφανώς η πολιτική της πράσινης μετάβασης συνδέεται πάντα με τους φιλόδοξους στόχους σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι στόχοι επαναπροσδιορίζονται.

Διαπιστώνεται ότι η ΝΔ παρόλο που προέβη στην εξαγγελία της βίαιης και κοινωνικά άδικης απολιγνιτοποίησης, χωρίς κανένα σχέδιο, αντί να αυξήσει τους εθνικούς πόρους για το αντιστάθμισμα των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης,

έχει μειώσει κατά πολύ το ποσοστό των εσόδων του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Από το 6% το πήγαν στο 1,125%. Η μείωση αυτή είναι ενδεικτική της πολιτικής που εφαρμόζει η ΝΔ στις λιγνιτικές περιοχές.

Οι πόροι στο Εθνικό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης από το 2018 μέχρι σήμερα, ανέρχονται στα 127,7 εκ. ευρώ. Σύμφωνα με σχετική έκθεση του Green Tank από αυτούς τους πόρους αξιοποιούνται €62 εκ (48.5%), ενώ παραμένουν αναξιοποίητοι πόροι ύψους €65.7 εκ (51.5%). Τα 62 εκ. που αξιοποιούνται αφορούν τα έτη 2018, 2019, η απορροφητικότητα τους ανέρχεται μόλις στο 2.1%, παρατηρούνται καθυστερήσεις στην ενεργοποίησή τους, αλλά και έλλειψη συμπληρωματικότητας ανάμεσα στα έργα-δράσεις μεταξύ των ετών. Τα έτη 2020,2021,2022 βρίσκονται σε απόλυτα αδράνεια.

Από τους πόρους που αξιοποιούνται, η στήριξη των επιχειρήσεων αντιπροσωπεύει το 23%, μόλις 2% προορίζεται για τη νεολαία, 5% για τις ενεργειακές κοινότητες. Το 24% σε έργα υποδομής ευρύτερου ενδιαφέροντος και το 16% σε σχεδιασμό και μελέτες.

Είναι εμφανές ότι η ιεράρχηση στη χρήση των πόρων δεν ανταποκρίνεται στις επείγουσες προκλήσεις της Δίκαιης Μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών. Οι πόροι προς τις Ενεργειακές Κοινότητες για παράδειγμα θα έπρεπε να έχουν πολύ υψηλότερο ποσοστό και έργα υποδομών δεν θα έπρεπε να καλύπτονται από τους πόρους του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, αλλά από άλλους εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Επιπλέον, απαιτείται η άμεση ενεργοποίηση όλων των διαθέσιμων εθνικών πόρων για δράσεις που ενισχύουν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες και βέβαια πρέπει να υπάρχει πρόβλεψη ώστε να εναρμονιστούν με τους ευρωπαϊκούς πόρους σύμφωνα με τα εγκεκριμένα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης (ΕΣΔΙΜ) και το Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης (ΠΔΑΜ) 2021-2027.

Στο εγκεκριμένο ΠΔΑΜ προβλέπεται συνολική χρηματοδότηση 1.6 δις, που συνδυάζει πόρους από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ+) μαζί με την απαιτούμενη εθνική συγχρηματοδότηση. Για το έτος 2022 προέβλεπε 385 εκ. ευρώ (χωρίς την απαιτούμενη εθνική συγχρηματοδότηση) και για το έτος 2023 προβλέπει 392 εκ ευρώ (χωρίς την απαιτούμενη εθνική συγχρηματοδότηση).

Θυμίζουμε, ότι παρόλο που η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση ανέρχεται στο 1.6 δις για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, την Μεγαλόπολη και τους όμορους Δήμους καθώς και τα νησιά του Βορείου, Νοτίου Αιγαίου και Κρήτης, ο Πρωθυπουργός και οι αρμόδιοι Υπουργοί ανάλογα το ακροατήριο αναφέρονται σε 5 μέχρι 7 δις για τις λιγνιτικές περιοχές

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω,

Ερωτώνται οι αρμόδιοι Υπουργοί

- 1) Γιατί δεν έχει ενεργοποιηθεί το σύνολο των πόρων του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για τα έτη 2018-2022; Γιατί το (51.5%) των πόρων παραμένουν αναξιοποίητα;**

- 2) Ποια είναι η απορροφητικότητα των πόρων του Εθνικού Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης μέχρι σήμερα; Τι μέτρα σχεδιάζει ώστε να αυξηθεί η απορροφητικότητα τους;
- 3) Γιατί αντί να αυξάνεται το ποσοστό των εσόδων του Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΣΕΔΕ) που αφορά τις λιγνιτικές περιοχές από το 6% επί ΣΥΡΙΖΑ, έχει μειωθεί στο 1,125% και μάλιστα ενόψει απολιγνιτοποίησης;
- 4) Πόσοι πόροι έχουν αξιοποιηθεί και τι ποσοστό έχει απορροφηθεί από τα προβλεπόμενα ποσά για τα έτη 2022 και 2023 του ΠΔΑΜ 2021-2027;
- 5) Γιατί η ιεράρχηση στη χρήση των εθνικών πόρων δεν ανταποκρίνεται στις επείγουσες προκλήσεις της Δίκαιης Μετάβασης των λιγνιτικών περιοχών; Γιατί δεν αυξάνονται τα ποσοστά των εθνικών πόρων για τις ΕΚΟΙΝ; Υπάρχει σχεδιασμός εναρμόνισης των εθνικών και των ευρωπαϊκών πόρων για τη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών;
- 6) Από τα 5-7 δις προς τις λιγνιτικές περιοχές που έταξε η κυβέρνηση, πόσα έχουν ήδη αξιοποιηθεί; Πόσα έχουν απορροφηθεί; Από ποια Ταμεία έχουν αντληθεί;

Οι Ερωτώντες Βουλευτές

Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)

**Αναγνωστοπούλου Σία
Αυλωνίτης Αλέξανδρος-Χρήστος
Βέττα Καλλιόπη
Γαβρήλος Γιώργος
Δούρου Ρένα
Ζαμπάρας Μιλτιάδης
Ηλιόπουλος Όθων
Μάλαμα Κυριακή
Μαμουλάκης Χαράλαμπος (Χάρης)
Μεϊκόπουλος Αλέξανδρος
Μπάρκας Κωνσταντίνος
Παναγιωτόπουλος Ανδρέας
Παπαηλιού Γεώργιος
Τζούφη Μερόπη
Ψυχογιός Γεώργιος**